

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240
факс +380 (44) 230-20-33, 253-77-50
e-mail: nbu@bank.gov.ua Код ЄДРПОУ 00032106
web: <https://bank.gov.ua>

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instytutska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: 0-800-505-240
fax +380 (44) 230-20-33, 253-77-50,
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>

На № 2-030 від 01.09.2021

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ СТРАХОВИКІВ УКРАЇНИ

вулиця Олеса Гончара, 24, офіс 4
м. Київ, 01054
office@nasu.com.ua

Про надання роз'яснень

Національний банк України (далі – Національний банк) розглянув в межах компетенції лист Незалежної асоціації банків України № 2-030 від 01.09.2021 про надання роз'яснень щодо практичного застосування законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – ПВК/ФТ) у страховій діяльності, та повідомляє таке.

Стосовно питання 1 “Перевірка клієнтів на списки терористів, санкцій”

Відповідно до пункту 1 Додатку 9 Положення про здійснення установами фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 28.07.2020 № 107 (далі – Положення № 107), установа¹ має право доручати агентам на підставі договору здійснювати ідентифікацію та верифікацію клієнтів (представників клієнтів).

При цьому, установа несе відповідальність за здійснення ідентифікації та верифікації своїх клієнтів (представників клієнтів) відповідно до вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ, незважаючи на використання/невикористання нею агентів для здійснення ідентифікації та верифікації².

¹ Установами є юридичні особи, визначені пунктом 3 розділу I Положення № 107.

² Пункт 4 Додатку 9 Положення № 107.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович
Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000
Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752
від 27.01.2022 09:58

Установа, використовуючи агента, зобов'язана отримати необхідну інформацію від нього до встановлення ділових відносин (проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом³.

Установа приймає рішення щодо встановлення ділових відносин (проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом, укладення відповідних договорів, а також щодо відмови від встановлення ділових відносин / проведення фінансових операцій⁴.

Отже, виходячи із вищезазначених вимог Положення № 107, банк як агент може здійснювати від імені страхової компанії ідентифікацію та верифікацію клієнта. Інші заходи належної перевірки здійснюються страховою компанією.

Крім того наголошуємо, що згідно з частиною четвертою статті 15 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон про ПВК/ФТ) суб'єктам первинного фінансового моніторингу забороняється (за винятком випадків, передбачених резолюціями Ради Безпеки ООН) встановлювати ділові відносини та проводити видаткові фінансові операції, надавати фінансові та інші пов'язані послуги прямо або опосередковано з клієнтами, які є:

1) особами та/або організаціями, яких включено до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (далі - перелік осіб);

2) особами та/або організаціями, які діють від імені та за дорученням осіб та/або організацій, яких включено до переліку осіб;

3) особами та/або організаціями, якими прямо або опосередковано володіють чи кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи та/або організації, яких включено до переліку осіб.

Про спроби встановлення ділових відносин та проведення видаткових фінансових операцій, отримання фінансових та інших пов'язаних послуг прямо або опосередковано такими особами суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані негайно повідомити спеціально уповноважений орган.

Стосовно питання 2 “Інструмент покладання”

“2.1) Якщо банківська установа проводила ідентифікацію клієнта в 2019 році, а договір страхування укладається в 2021 році, чи може страхова компанія покладатись на інформацію, яка отримана банківською установою в 2019 році?”

2.2) Яким чином страхова компанія може заставити банк використовувати інструмент покладання, якщо прямиї обов'язок це роботи відсутній?”

2.3) Просимо розглянути можливість внесення до нпа, що регулюють діяльність банківського та небанківського фінансового моніторингу положення

³ Пункт 5 Додатку 9 Положення № 107.

⁴ Пункт 6 Додатку 9 Положення № 107.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000

Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752

від 27.01.2022 09:58

щодо заборони безпідставної відмови від запровадження інструменту покладання.”

1. Порядок використання інформації щодо належної перевірки клієнта⁵ (далі – НПК), отриманої від третьої сторони (далі – інструмент покладання), визначений у додатку 10 до Положення № 107.

Установа під час здійснення НПК може використовувати інструмент покладання в разі, зокрема, укладання з третьою стороною відповідного договору (далі – договір покладання).

Положення, які має містити договір покладання, зазначені в підпункті 2 пункту 4 додатка 10 до Положення № 107.

Стосовно можливості використання інструменту покладання у разі, якщо заходи НПК були здійснені третьою особою до моменту укладання договору покладання, зазначаємо, що Положення № 107 не містить норм щодо використання установою інформації про НПК, яка була здійснена тільки після укладення договору покладання.

Разом з цим звертаємо увагу, що заходи НПК включають, зокрема, забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про клієнта (пункт 34 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ).

Отже, установа в рамках використання інструменту покладання може використовувати інформацію про НПК, що здійснювалася до укладання договору покладання, якщо третьою стороною забезпечено актуальність документів, даних та інформації про клієнта, а також за умови, що НПК була здійснена третьою стороною з дотриманням вимог Закону про ПВК/ФТ.

Окремо звертаємо увагу, що відповідно до підпункту 9 пункту 23 розділу III Положення № 107 внутрішні документи установи з питань ПВК/ФТ мають містити порядок використання інструменту покладання (у разі прийняття установою рішення використовувати цей інструмент).

2. Як було зазначено вище, нормами Положення № 107 передбачено, що установа під час здійснення НПК може використовувати інструмент покладання в разі, зокрема, укладання з третьою стороною договору покладання.

Стосовно можливості примусового залучення банку до співпраці в частині отримання від нього інформації щодо НПК зазначаємо, що використання інструменту покладання є правом установи, а відносини між установою та

⁵ Належна перевірка – заходи, що включають: ідентифікацію та верифікацію клієнта (його представника); встановлення кінцевого бенефіціарного власника клієнта або його відсутності, у тому числі отримання структури власності з метою її розуміння, та даних, що дають змогу встановити кінцевого бенефіціарного власника, та вжиття заходів з верифікації його особи (за наявності); встановлення (розуміння) мети та характеру майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції; проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин та фінансових операцій клієнта, що здійснюються у процесі таких відносин, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у суб'єкта первинного фінансового моніторингу інформації про клієнта, його діяльність та ризик (у тому числі, в разі необхідності, про джерело коштів, пов'язаних з фінансовими операціями); забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про клієнта (пункт 34 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ).

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000

Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752

від 27.01.2022 09:58

банком регулюються нормами Положення № 107 та умовами договору покладання, укладеного на добровільних засадах.

Необхідно також наголосити, що установа завжди несе відповідальність за здійснення НПК відповідно до вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ, незважаючи на використання/невикористання нею інструменту покладання під час здійснення НПК (пункт 2 додатка 10 до Положення № 107).

3. Згідно зі статтею 2 Закону України “Про Національний банк України” Національний банк є особливим центральним органом державного управління, який згідно з частиною другою статті 19 Конституції України діє лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

При цьому відповідно до статті 63 Закону України “Про Національний банк України” Національний банк не має права вимагати від банків виконання операцій та інших дій, не передбачених законами України та нормативними актами Національного банку.

Крім того, як передбачено статтею 5 Закону України “Про банки і банківську діяльність” (далі – Закон про банки), органам державної влади і органам місцевого самоврядування забороняється будь-яким чином впливати на керівництво чи працівників банків у ході виконання ними службових обов’язків або втручатись у діяльність банку, за винятком випадків, передбачених законом.

Стосовно питання 3 “Ідентифікація, верифікація застрахованих осіб”

Відповідно до вимог, наведених у пункті 4 частини другої статті 8 Закону про ПВК/ФТ, суб’єкт первинного фінансового моніторингу зобов’язаний здійснювати НПК нових, а також існуючих клієнтів.

Частиною третьою статті 11 Закону про ПВК/ФТ визначено, що НПК здійснюється, зокрема, у разі:

встановлення ділових відносин (крім ділових відносин, встановлених на підставі договорів страхування за видами страхування, що не передбачають здійснення страхової виплати в разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та/або досягнення застрахованою особою певного віку, визначеного в такому договорі, за якими клієнтом є фізична особа та загальний страховий платіж не перевищує 27 тисяч гривень або його сума еквівалентна зазначеній сумі, у тому числі в іноземній валюті);

наявності підозри.

Діловими відносинами є відносини між клієнтом та суб’єктом первинного фінансового моніторингу, пов’язані з діловою, професійною чи комерційною діяльністю суб’єкта первинного фінансового моніторингу, що виникли на підставі договору, в тому числі публічного, про надання (використання) фінансових або інших послуг, здійснення суб’єктом первинного фінансового моніторингу іншої діяльності та передбачають тривалість існування після їх встановлення (пункт 19 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ).

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович
Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000
Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752
від 27.01.2022 09:58

Згідно з визначенням, наведеним у пункті 31 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ, клієнтом є будь-яка особа, яка, зокрема, звертається за наданням послуг до суб'єкта первинного фінансового моніторингу, користується послугами суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Ураховуючи наведені норми зазначаємо, що за умови відсутності підозр страховик має право не проводити НПК, якщо такий клієнт є фізичною особою, у разі встановлення ділових відносин на підставі договорів страхування, загальний страховий платіж за якими не перевищує 27 тисяч гривень або його сума еквівалентна зазначеній сумі, у тому числі в іноземній валюті, та такі договори не передбачають здійснення страхової виплати у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та/або досягнення застрахованою особою певного віку, визначеного в такому договорі.

У всіх інших випадках, крім зазначених у попередньому абзаці цього листа, страхова компанія як суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язана здійснювати НПК, з якими встановлюються ділові відносини на підставі договорів страхування, з урахуванням вимог Закону про ПВК/ФТ та Положення № 107.

Водночас наголошуємо, що у разі наявності підозр, зокрема у використанні послуг страхової компанії для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, установа зобов'язана здійснити заходи НПК (представника клієнта), з яким укладає договір страхування, незалежно від суми, на яку укладається такий договір.

При цьому важливо відмітити, що з огляду на вимоги статей 3, 16 Закону України "Про страхування" (далі – Закон про страхування) відносини між страхувальником, страховиком, іншими особами регулюються умовами відповідних договорів.

Також варто зауважити, що згідно зі статтею 10 Закону про страхування страховий платіж (страховий внесок, страхова премія) – плата за страхування, яку страхувальник зобов'язаний внести страховику згідно з договором страхування.

Отже, заходи НПК щодо особи (роботодавця), яка здійснює сплату страхової премії своїм працівникам, установа (страховик) здійснює з урахуванням наявних ділових відносин з такою особою (роботодавцем), ризиків, притаманних таким відносинам, а також ураховуючи умови договору з клієнтом (страхувальником).

Водночас, згідно з пунктом 17 додатка 2 до Положення № 107 під час укладення договору про надання послуг на користь третьої особи установа здійснює ідентифікацію та верифікацію особи, яка укладає договір. При цьому договір має містити всі ідентифікаційні дані особи, на користь якої він укладений. Установа здійснює верифікацію цієї особи під час пред'явлення нею

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000

Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752

від 27.01.2022 09:58

до установи першої вимоги або вираження іншим способом наміру отримати відповідні послуги.

Установа здійснює ідентифікацію та верифікацію особи, на користь якої здійснюється страхове відшкодування або страхова виплата за договорами страхування відповідальності перед третьою особою, під час проведення страхового відшкодування або страхової виплати за такими договорами.

При цьому, як зазначено у пункті 20 додатку 2 до Положення № 107, установа встановлює для фізичної особи, яка є вигодоодержувачем (вигодонабувачем) за фінансовою операцією, такі дані: прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові, дату народження, країну громадянства та постійного місця проживання.

Стосовно питання 3 “Робота з клієнтами до яких або до КБВ яких застосовані санкції РНБОУ”

3.1) *“Просимо пояснити правову суть п. 5 ст. 7 Закону, а саме: щодо обов'язкового встановлення клієнту, КБВ якого перебуває під санкціями, високого рівня ризику та подальші дії / обов'язки компанії щодо такого клієнта.”*

Частиною 5 статті 7 Закону про ПВК/ФТ визначений обов'язок суб'єктів первинного фінансового моніторингу встановити високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин), в тому числі стосовно клієнтів, стосовно яких (кінцевих бенефіціарних власників яких) застосовані спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до статті 5 Закону України "Про санкції".

Відповідно до пункту 1 Додатку 6 до Положення № 107 установа зобов'язана здійснювати посилені заходи належної перевірки (далі - ПЗНП) щодо клієнтів, ризик ділових відносин з якими (ризик фінансової операції без встановлення ділових відносин яких) є високим.

Під час здійснення ПЗНП Установа обирає вид необхідного до вжиття заходу залежно від виявлених ризиків, притаманних діловим відносинам (фінансовій операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом, та що є пропорційним таким ризикам.

Перелік можливих ПЗНП визначений у пункті 4 додатка 6 до Положення № 107 та не є вичерпним. Установа самостійно визначає види необхідних до вжиття установою заходів та обсяг необхідної додаткової інформації для здійснення ПЗНП.⁶

3.2) *“Чи зобов'язана страхова компанія в обов'язковому порядку зупиняти виконання усіх фінансових зобов'язань перед клієнтом – юридичною особою, до КБВ якої застосовано санкції “запобігання виведенню капіталів за*

⁶ Пункт 5 Додатку 6 Положення № 107.

межі України”, “зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань”?”

Згідно зі статтею 5 Закону України "Про санкції" прийняття рішень щодо застосування, скасування або внесення змін до санкцій щодо окремих осіб (персональні санкції) належить до повноважень РНБО України. Вичерпний перелік таких осіб, а також види передбачених вказаним законом санкцій⁷, що до них застосовуватимуться, визначаються рішенням РНБО України, що вводиться в дію указом Президента України.

На думку Національного банку, це означає, що санкції не можуть застосовуватись до осіб, щодо яких вищевказаним органом не прийнято рішення про застосування персональних санкцій (зокрема осіб, кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи, щодо яких застосовано санкції або осіб, які мають спільного з санкційною особою кінцевого бенефіціарного власника).

При цьому, щодо осіб, стосовно кінцевих бенефіціарних власників яких застосовані санкції відповідно до статті 5 Закону про санкції, установа зобов'язана встановити високий ризик ділових відносин та вживати посилені заходи належної перевірки, передбачені щодо клієнтів високого ризику (див. відповідь щодо питання 3.1).

3.3-3.4) “Які дії потрібно вчинити страховій компанії у разі застосування санкції “блокування активів – тимчасове обмеження права особи користуватися та розпоряджатися належним їй майном” до клієнта або до КБВ клієнта? Чи зобов'язана страхова компанія виконувати санкцію «блокування активів», враховуючи той факт, що страхова компанія не має доступу до активів клієнта, а надає клієнту страхове покриття?”

“Чи вважається страхове відшкодування, яке підлягає виплаті клієнту його активом? Якщо так, то у разі застосування санкцій до КБВ клієнта, страхова компанія повинна цей актив заблокувати? Чи будуть відрізнятись дії фінансової установи, якщо санкція застосована до КБВ клієнта? Якщо так, то де це зафіксовано в нпа? Те ж саме питання, але якщо від санкції “зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань”.

Механізм реалізації санкцій фінансовими установами щодо осіб, зазначених у санкційних списках, до яких застосовано санкції, визначений розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 3378 від 22.12.2015 року “Про забезпечення реалізації персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)” (далі – Розпорядження № 3378).

Водночас, Розпорядженням № 3378 не врегульоване питання щодо механізму реалізації фінансовими установами санкції “блокування активів – тимчасове обмеження права особи користуватися та розпоряджатися належним

⁷ Частина 1 статті 4 Закону України "Про санкції".

ій майном" (далі – “блокування активів”). Національним банком розроблено проєкт змін до Постанови Правління Національного банку № 654 від 01.10.2015 “Про забезпечення реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)” (далі – Постанова № 654), який визначатиме порядок реалізації санкцій, в тому числі страховиками.

Крім того, згідно з пунктом 3¹ чинної редакції Постанови № 654 банкам України, небанківським установам/небанківським фінансовим установам, операторам поштового зв'язку заборонено проводити операції, які:

- 1) мають на меті, сприяють або можуть сприяти уникненню обмежень, установлених спеціальними економічними та іншими обмежувальними заходами (санкціями);
- 2) порушують, сприяють або можуть сприяти порушенню обмежень, установлених спеціальними економічними та іншими обмежувальними заходами (санкціями).

На думку Національного банку, враховуючи вищенаведене, фінансовим установам, в тому числі страховим компаніям, заборонено здійснювати перерахування коштів, у тому числі виплаті страхового відшкодування на користь осіб, включених до санкційних списків, до яких застосована санкція “блокування активів”.

Щодо осіб, до яких (кінцевих бенефіціарних власників яких) застосовані санкції відповідно до статті 5 Закону про санкції, установа зобов'язана встановити високий ризик ділових відносин та вживати посилені заходи належної перевірки, передбачені щодо клієнтів високого ризику (див. відповідь щодо питання 3.1).

3.5) “Чи правильно ми розуміємо, що санкція “зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань” дає право фінансовій установі укласти договір з клієнтом, проте забороняє, наприклад, виплачувати страхове відшкодування? Якщо так, то чи не буде це суперечити меті страхування, а саме: надання страхового покриття клієнту?”

Відповідно до підпункту 6 пункту 1 Розпорядження № 3378 фінансові установи зобов'язані зупинити виконання фінансових зобов'язань на користь осіб, зазначених у санкційному списку, до яких застосовано санкцію “зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань”, - у повному обсязі.

Згідно із положеннями частини другої статті 8 Закону про ПВК/ФТ страхові компанії як суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані, зокрема, забезпечувати функціонування належної системи управління ризиками, застосовувати у своїй діяльності ризик-орієнтовний підхід, вживати належних заходів із метою мінімізації ризиків, а також запобігати використанню своїх послуг та продуктів для проведення клієнтами фінансових операцій із протиправною метою.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000

Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752

від 27.01.2022 09:58

Ризик-орієнтований підхід має ґрунтуватися на оцінці ризиків та включати в себе⁸:

1) оцінку ризик-профілю установи:

виявлення та оцінку ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення (далі - ВК/ФТ), притаманних діяльності установи;

аналіз наявних заходів з управління ризиками ВК/ФТ для їх зниження (мінімізації);

визначення ризик-апетиту⁹ установи у сфері ПВК/ФТ (прийняттого для установи рівня ризику ВК/ФТ);

2) оцінку ризик-профілю клієнта:

виявлення та оцінку ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом;

аналіз наявних заходів з управління ризиками ВК/ФТ для їх зниження (мінімізації) до прийняттого для установи рівня ризику ВК/ФТ (у межах ризик-апетиту установи у сфері ПВК/ФТ).

Установа на основі оцінки ризиків ВК/ФТ, притаманних її діяльності, визначає свій ризик-апетит (рівень прийняттого рівня ризику) у сфері ПВК/ФТ, ураховуючи:

1) ризики, які установа готова прийняти;

2) ризики, які установа може прийняти, але лише після вжиття заходів з управління такими ризиками (їх мінімізації);

3) ризики, які є неприйнятними для установи¹⁰.

Частиною 5 статті 7 Закону про ПВК/ФТ визначений обов'язок суб'єктів первинного фінансового моніторингу встановити високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин), в тому числі до клієнтів, щодо яких (кінцевих бенефіціарних власників яких) застосовані спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до статті 5 Закону України "Про санкції".

Отже, враховуючи вищенаведене, установа приймає рішення щодо можливості укладення договору з клієнтом, до якого застосовані санкції, в тому числі "зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань", з урахуванням оцінки ризиків та власного ризик-апетиту у сфері ПВК/ФТ.

⁸ Пункт 35 Положення № 107.

⁹ Ризик-апетит (схильність до ризику) установи у сфері ПВК/ФТ - величина ризику ВК/ФТ, визначена наперед та в межах прийняттого рівня ризику ВК/ФТ, щодо якої установа прийняла рішення про доцільність/необхідність її утримання з метою досягнення її стратегічних цілей (підпункт 41 пункту 5 Положення № 107).

¹⁰ Пункт 45 Положення № 107.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000

Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752

від 27.01.2022 09:58

3.6) *“Чи зобов’язана страхова компанія відмовити у виплаті страхового відшкодування страхувальнику щодо якого застосовані санкції, зокрема “зупинення виконання фінансових та економічних зобов’язань”?”*

На думку Національного банку, виплата страхового відшкодування страхувальнику, щодо якого застосована санкція “зупинення виконання фінансових та економічних зобов’язань”, не може бути здійснена, оскільки відповідно до підпункту 6 пункту 1 Розпорядження № 3378 фінансові установи зобов’язані зупинити виконання фінансових зобов’язань на користь осіб, зазначених у санкційному списку, до яких застосовано санкцію “зупинення виконання економічних та фінансових зобов’язань”, - у повному обсязі.

3.7-3.8) *“Чи зобов’язана страхова компанія відмовити у виплаті страхового відшкодування постраждалій особі за договором ОСЦПВ, якщо страхувальник, з яким укладений договір є особою щодо якої застосовані санкції, зокрема «зупинення виконання фінансових та економічних зобов’язань»?»*

Чи зобов’язана страхова компанія відмовити у виплаті страхового відшкодування, якщо така виплата здійснюється на користь третіх осіб згідно договору, укладеного із страхувальником щодо якого застосовані санкції, зокрема «зупинення виконання фінансових та економічних зобов’язань»?»

(Наприклад, сплата коштів страховою компанією на рахунок медичного закладу за раніше укладеним договором добровільного медичного страхування або перерахування коштів на рахунок СТО за договором КАСКО)”

Відповідно до вимог підпункту 6 пункту 1 Розпорядження № 3378, фінансові установи зобов’язані зупинити виконання фінансових зобов’язань на користь осіб, зазначених у санкційному списку, до яких застосовано санкцію «зупинення виконання економічних та фінансових зобов’язань», - у повному обсязі.

На думку Національного банку, страхова компанія може здійснити виплату страхового відшкодування на користь третіх осіб, зокрема постраждалій особі за договором ОСЦПВ, на рахунок медичного закладу за раніше укладеним договором добровільного медичного страхування або перерахування коштів на рахунок СТО за договором КАСКО.

3.9-3.16) *“Просимо надати вичерпний перелік санкцій та дії, які має вчинити фінансова установа, якщо санкції застосовуються до КБВ клієнта.*

Просимо надати вичерпний перелік санкцій та дії, які має вчинити установа, якщо санкції застосовані до клієнта.

У разі застосування санкції «зупинення виконання економічних та фінансових зобов’язань» до КБВ клієнта, які дії повинна вчинити страхова компанія до такого клієнта?

Чи може страхова компанія застосовувати однакові ПЗНП (наприклад, у вигляді отримання дозволу керівника на продовження ділових відносин) до

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000

Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752

від 27.01.2022 09:58

високоризикових клієнтів, один з яких іноземний ПЕП, а інший санкційна особа або КБВ під санкціями?

Чи може компанія застосовувати різні підходи щодо роботи з клієнтом та видів ПЗНП до двох клієнтів юридичних осіб, які займаються однаковими видами діяльності, єдине чим відрізняються це те, що до однієї юридичної особи застосовані санкції, а у іншої санкції застосовані до КБВ? Чи може страхова компанія у відповідності до 107 Положення застосувати до клієнта, КБВ якого знаходиться під санкціями, ПЗНП у вигляді обмежень щодо користування фінансовими послугами установи до моменту зняття з КБВ клієнта санкцій? Чи не буде це порушувати ЗУ "Про страхування"?

Чи існують санкції, які повністю забороняють страховій компанії працювати з клієнтом, проводити будь-які фінансові операції?

Чи планується оновлення процедури роботи з клієнтами (КБВ клієнтів), які знаходяться під санкціями, оскільки на даний час фінансові установи керуються розпорядженням Нацкомфінпослуг, яке не повністю розкриває порядок дій у разі виявлення КБВ клієнта під санкціями?"

Механізм реалізації санкцій фінансовими установами щодо осіб, зазначених у санкційних списках, до яких застосовано санкції, визначений Розпорядженням № 3378. Національним банком розроблено проєкт змін до Постанови № 654, який визначатиме порядок реалізації санкцій, в тому числі страховиками.

Щодо дій стосовно КБВ клієнта, до якого застосовані санкції див. відповідь на питання 3.1-3.2.

3.17) "Чи може страхова компанія розірвати договір страхування та повернути страховий платіж клієнту, який знаходиться під санкціями "зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань"? Чи можливо лише розтогнути договір страхування без повернення страхового платежу?"

Відповідно до статті 17 Закону про страхування умови припинення договору страхування повинні бути передбачені Правилами страхування, які розробляються страховиком для кожного виду страхування окремо і підлягають реєстрації в Уповноваженому органі при видачі ліцензії на право здійснення відповідного виду страхування. Згідно із статтею 28 Закону про страхування, дія договору страхування припиняється та втрачає чинність за згодою сторін, а також у разі:

- 1) закінчення строку дії;
- 2) виконання страховиком зобов'язань перед страхувальником у повному обсязі;
- 3) несплати страхувальником страхових платежів у встановлені договором строки. При цьому договір вважається достроково припиненим у випадку, якщо перший (або черговий) страховий платіж не був сплачений за письмовою

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович
Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000005C12000050530000
Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752
від 27.01.2022 09:58

вимогою страховика протягом десяти робочих днів з дня пред'явлення такої вимоги страхувальнику, якщо інше не передбачено умовами договору;

4) ліквідації страхувальника - юридичної особи або смерті страхувальника - фізичної особи чи втрати ним дієздатності, за винятком випадків, передбачених статтями 22, 23 і 24 цього Закону;

5) ліквідації страховика у порядку, встановленому законодавством України;

6) прийняття судового рішення про визнання договору страхування недійсним;

7) в інших випадках, передбачених законодавством України.

Дію договору страхування може бути достроково припинено за вимогою страхувальника або страховика, якщо це передбачено умовами договору страхування.

Відповідно до підпункту 6 пункту 1 Розпорядження № 3378 фінансові установи зобов'язані зупинити виконання фінансових зобов'язань на користь осіб, зазначених у санкційному списку, до яких застосовано санкцію "зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань", - у повному обсязі.

Отже, враховуючи вищенаведене, на думку Національного банку, припинення договору страхування має здійснюватися з дотриманням вимог Закону про страхування у порядку, визначеному Правилами страхування та договором страхування. При цьому повернення страхових платежів на користь особи, до якої застосовано санкцію "зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань", може бути здійснене після закінчення дії санкцій.

3.18) "Згідно частини п'ятої статті 7 Закону, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний встановити високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) стосовно клієнтів щодо яких (кінцевих бенефіціарних власників яких) застосовані санкції відповідно до статті 5 Закону України "Про санкції". Згідно статті 12 Закону, щодо клієнтів, яким встановлений високий рівень ризику мають бути здійснені посилені заходи належної перевірки. Разом з тим, якщо загальний страховий платіж фізичної особи по договору страхування (окрім договорів страхування життя) не перевищує 27 000 грн., установа не зобов'язана здійснювати заходи належної перевірки (частина третя статті 11 Закону).

Чи правильно ми розуміємо, у разі виявлення фізичної особи щодо якої застосовані санкції відповідно до статті 5 Закону України "Про санкції", установа не зобов'язана здійснювати посилені заходи належної перевірки такої особи, якщо загальний страховий платіж по договору страхування (окрім договорів страхування життя) не перевищує 27 000 грн.?"

Відповідно до частини 3 статті 11 Закону про ПВК/ФТ належна перевірка здійснюється в разі встановлення ділових відносин (крім ділових відносин, встановлених на підставі договорів страхування за видами страхування, що не передбачають здійснення страхової виплати в разі дожиття застрахованої особи

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000

Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752

від 27.01.2022 09:58

до закінчення строку дії договору страхування та/або досягнення застрахованою особою певного віку, визначеного в такому договорі, за якими клієнтом є фізична особа та загальний страховий платіж не перевищує 27 тисяч гривень або його сума еквівалентна зазначеній сумі, у тому числі в іноземній валюті).

Водночас, згідно із положеннями частини другої статті 8 Закону про ПВК/ФТ страхові компанії як суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані, зокрема, забезпечувати функціонування належної системи управління ризиками, застосовувати у своїй діяльності ризик-орієнтовний підхід, вживати належних заходів із метою мінімізації ризиків, а також запобігати використанню своїх послуг та продуктів для проведення клієнтами фінансових операцій із протиправною метою.

Частиною 5 статті 7 Закону про ПВК/ФТ визначений обов'язок суб'єктів первинного фінансового моніторингу встановити високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин), в тому числі стосовно клієнтів, стосовно яких (кінцевих бенефіціарних власників яких) застосовані санкції відповідно до статті 5 Закону України "Про санкції".

Відповідно до пункту 1 Додатку 6 до Положення № 107 установа зобов'язана здійснювати ПЗНП щодо клієнтів, ризик ділових відносин з якими є високим.

Враховуючи вищенаведене, на думку Національного банку, у разі виявлення серед клієнтів осіб, до яких застосовані санкції та встановлення їм високого ризику ділових відносин, страхова компанія як суб'єкт первинного фінансового моніторингу повинна вживати ПЗНП, передбачені для клієнтів високого ризику.

Стосовно питання 4 "Проведення НПК державних підприємств, якщо власність держави в уставному капіталі складає 100% (комунальні підприємства дочірні підприємства, в яких засновником є державне підприємство, в тому числі й при участі в тендерах)"

Відповідно до статті 13 Закону про ПВК/ФТ та пункту 1 додатка 5 до Положення № 107 установа має право здійснювати спрощені заходи належної перевірки (далі – СЗНП) щодо клієнтів, ризик ділових відносин з якими (ризик фінансової операції без встановлення ділових відносин яких) є низьким.

Звертаємо увагу на те, що відповідно до пункту 4 додатка 5 до Положення № 107 установа під час визначення категорій клієнтів, що належать до ризик-профілів низького рівня ризику, ураховує типологічні дослідження спеціально уповноваженого органу у сфері ПВК/ФТ, результати національної оцінки ризиків, а також рекомендації Національного банку.

Національний банк у пункті 4 додатка 5 до Положення № 107 визначив перелік категорій клієнтів, які можуть належати до ризик-профілів низького рівня ризику. Наголошуємо, що такий перелік не є вичерпним, установа може самостійно прийняти рішення про здійснення СЗНП щодо інших категорій клієнтів, зокрема щодо державних та комунальних підприємств.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович
Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000
Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752
від 27.01.2022 09:58

При цьому, установа під час прийняття рішення про здійснення СЗНП зобов'язана пересвідчитися, що ризик ділових відносин з клієнтом (ризик фінансової операції без встановлення ділових відносин) є низький (пункт 2 додатка 5 до Положення № 107).

Перелік СЗНП, визначений в пункті 5 додатка 5 до Положення № 107, також не є вичерпним. Установа з урахуванням ризик-орієнтованого підходу самостійно розробляє, оновлює та вживає СЗНП, дотримуючись вимог та обмежень, установлених у Положенні № 107 (пункт 6 додатка 5 до Положення № 107).

Водночас акцентуємо увагу на тому, що установа не має права вживати СЗНП та заходи, визначені в пункті 7 додатка 5 до Положення № 107, за наявності підозр, а також якщо діловим відносинам (фінансовій операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом притаманні відповідні критерії ризику та/або індикатори підозрілості фінансових операцій. У такому разі установа зобов'язана здійснити переоцінку ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом та вжити заходів НПК, пропорційних такому ризику (пункт 9 додатка 5 до Положення № 107).

Також під час ужиття установою заходів з НПК, зокрема щодо встановлення кінцевого бенефіціарного власника (далі – КБВ) або його відсутності, у тому числі отримання структури власності з метою її розуміння, та даних, що дають змогу встановити КБВ, і вжиття заходів з верифікації його особи (за наявності), Національний банк рекомендує враховувати організаційно-правову форму державного та комунального підприємств, яка не передбачає наявності КБВ.

Так, відповідно до частини першої статті 64¹ Господарського кодексу України підприємства, крім державних та комунальних підприємств, зобов'язані встановлювати свого КБВ (контролера), регулярно оновлювати і зберігати інформацію про нього та надавати її державному реєстратору у випадках та в обсязі, передбачених законом.

Відповідно до пункту 9 частини другої статті 9 Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань” в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, зокрема міститься інформація про КБВ юридичної особи, у тому числі КБВ її засновника, якщо засновник – юридична особа (крім політичних партій, структурних утворень політичних партій, професійних спілок, їх об'єднань, організацій профспілок, передбачених статутом профспілок та їх об'єднань, творчих спілок, місцевих осередків творчих спілок, організацій роботодавців, їх об'єднань, адвокатських об'єднань, торгово-промислових палат, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, релігійних організацій, державних органів, органів місцевого самоврядування, їх асоціацій, державних та комунальних підприємств, установ, організацій).

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович
Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000
Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752
від 27.01.2022 09:58

Отже, на думку Національного банку, отримувати структуру власності від державного та комунального підприємств під час здійснення НПК не потрібно.

Насамкінець зазначаємо, що порядок дій, який забезпечує здійснення всіх заходів з НПК має бути визначений у внутрішніх документах установи з питань ПВК/ФТ, які мають враховувати особливості, напрями та специфіку діяльності установи, особливості різних типів клієнтів, а також імплементацію установою ризик-орієнтованого підходу (пункти 23, 24 розділу III Положення № 107).

Директор Департаменту
фінансового моніторингу

Олексій БЕРЕЖНИЙ

Білоус Ольга
(044) 521-87-20

Карпенко Оксана
(044) 230-18-95

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Бережний Олексій Миколайович
Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000005C12000050530000
Дійсний до: 22.12.2023 11:09:54

Національний банк України

25-0005/7752
від 27.01.2022 09:58